

A káros stressz és szerepe a betegségek kialakulásában

**Neuro-immun és hormonális
szabályozások kapcsolatrendszere**

A káros stressz és szerepe a betegségek kialakulásában

**Neuro–immun és hormonális
szabályozások kapcsolatrendszere**

Molnár Ildikó

Debrecen, 2012

Lektorálta: Dr. Patócs Attila

ISBN

A könyv szerzői jogi oltalom és kizárólagos felhasználási jog alatt áll. Bármely részének vagy egészének mindennemű többszörözése kizárólag a szerző előzetes írásbeli engedélye alapján jogszerű.

Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt.
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

Tartalomjegyzék

I. fejezet: A stressz anyagszere és hormonális hatásai (Molnár Ildikó)

<i>Mi a stressz és milyen neurohormonális folyamatok jellemzik. Alapfogalmak: stressz, akut és krónikus stressz, adaptáció</i>	16
<i>A stresszválasz centrális és perifériás effektor része:</i>	
Hypothalamus–hypophysis–mellékvese–tengely	17
Szimpatikus idegrendszer	20
<i>Neuroendokrin folyamatok az inzulinrezisztencia és a szövőd-mények kialakulásában. Az inzulinrezisztencia patomecha-nizmusa és érkárosító hatása</i>	21
Glükotoxinok szerepe az érkárosodásokban	27
A kortizol szisztémás és lokális, szöveti hatása	29
Aldoszteron szerepe az érkárosodásokban	32
Sex szteroidok szerepe az inzulinrezisztencia kialakulásában	36
Visceralis adipositas és az inzulinrezisztencia kapcsolata ...	38
Inzulinrezisztenciához társuló betegségek és neuroendokrin eltérések	40
<i>Betegségek és a gyógyítás. Elhízás</i>	43
Kardiovaszkuláris történések	45
Diabetes mellitus 2-es típusa	47
Polycystás ovárium szindróma	47
Inzulinrezisztencia terápiás lehetőségei	48
Mikor gondoljon az inzulinrezisztencia fennállására és mit tegyen?	52

II. fejezet: Tartós stressz megváltoztatja az immun-választ és elősegíti a krónikus gyulladások, daganatok kialakulását (Molnár Ildikó)

<i>A káros stressz megváltoztatja a szervezet védekező képességét. Stresszhormonok befolyásolják az immun-válasz reakciókat</i>	56
Glükokortikoidok immunszuppressziós és immun-moduláló hatása	58

A katecholaminok immunmoduláló hatása	61
Citokinek szerepe a tartós stressz kialakulásában	62
Nemihormonok immunmoduláló hatása	62
Gonadotrop–releasing hormonhatások	64
Ösztrogén hatások	65
Androgén hatások	68
<i>Betegségek és a gyógyítás. Mozgáshiány szerepe az izületi gyulladásokban</i>	69
Stressz szerepe az autoimmunbetegségek megjelenésében és kiújulásában	70
Szeptikus állapot	72
<i>Immunendokrin hatású terápiák. Gonadotrop–releasing hormon agonisták és antagonisták</i>	75
Pentoxifyllin gyulladáscsökkentő hatása	76
Glükokortikoidok, mint gyulladáscsökkentők	77
Mikor gondoljon a stressz kóros szerepére az immunvédekezés megváltozása esetén, és mit tegyen	78
<i>Krónikus, lokális gyulladások miért gyakoriak stresszben.</i>	
Corticotrop–releasing hormon lokális hatása	80
Neurogén gyulladások megjelenése stresszben	82
<i>Betegségek és a gyógyítás. Allergiás tünetek allergén nélkül? ..</i>	85
Gastrointestinalis betegségek és a stresszulkus	88
Mikor gondoljon neurogén gyulladás fennállására és mit tegyen?	95
<i>Krónikus gyulladás és a tartós stressz elősegíti a daganatok kialakulását. A krónikus gyulladás és a stressz befolyásolja a daganatok képződését</i>	96
Daganat megelőző állapot: a tumorsejtek Mikrokörnyezete	99
Biológiai terápiák	103
Az étrend minősége fontos a krónikus gyulladások megelőzésében és gyógyításában?	107

III. fejezet: A tartós stressz érrendszeri és szív hatásai (Molnár Ildikó)

Kardiovaszkuláris károsodások kialakulásának neuroendokrin háttere	109
Stresszhormonszintek emelkedése krízisjelző	

a kardiovaszkuláris betegségekben	110
<i>Macrophagsejtek kóroki szerepe a kardiovaszkuláris megbetegedésekben. Macrophagsejtek szerepe az érgyulladások kialakulásában .....</i>	112
Renin–angiotenzin rendszer érintett az érgyulladásokban	114
Renin–angiotenzin és kallikrein–kinin rendszerek közötti kölcsönhatások	118
Macrophagsejtek központi szerepe az atherosclerosis kialakulásában	119
A stressz fokozza a trombóziskészséget	120
Adrenerg receptorok szerepe a sejthypertrophia Kialakulásában	122
β -adrenerg receptorok deszenbilizációs és hyperszenzibilizációs jelensége	123
<i>Betegségek és a gyógyítás. Az endokrinbetegségek korai felismerése és kezelése a kardiovaszkuláris betegségek megelőzését is jelenti .....</i>	125
Atherosclerosis, kalcifikáció és osteoporosis szoros kapcsolata	126
Urticaria, angioneurotikus oedema autoimmun pajzsmirigybetegségekben	132
A krónikus stressz befolyásolja a szívizomzat szerkezetét	138
A légúti túlérzékenység sajátosságai	144
Mikor gondoljon gyógyszerek okozta angioneurotikus oedemára? Mit tehet a kardiovaszkuláris megbetegedések megakadályozása érdekében?	148

IV. fejezet: A krónikus stressz pszichoendokrin hatása (Molnár Ildikó és Molnár Gábor)

<i>Krónikus stressz szerepe a depresszió és az evészavarok, pszichoendokrin betegségek kialakulásában. Krónikus stressz szerepe a pszichoendokrin kórfolyamatokban .</i>	151
<i>Betegségek és a gyógyítás. A depresszió pszichoendokrinológiája .....</i>	154

Endokrin tényezők a depressziók klinikumában.

Evészavarok pszichoendokrinológiája:

Anorexia nervosa	159
Bulimia nervosa	163
Pszichiátriai kezelés vagy endokrin szakellátás szükséges-e?	165

V. fejezet: Magzatot érő stresszhatások és késői következményei (Molnár Ildikó)

Felnőttkori betegségek és a magzati fejlődés kapcsolata:

Az anyát és a magzatot érő stresszállapotok hosszantartó

*hatásai. Kis súlyú újszülötteknél gyakori a hormonális, az
anyag- cseré-, a szív- és érrendszeri betegségek előfordulása*

felnőttkorban 167

A magzatot érő stresszhatások 168

Hormonális szabályozások szerepe és megváltozása kis

súlyú újszülöttekben. Hypothalamus–hypophysis–mellék–

vese–tengely szerepe 171

Növekedési hormon – inzulinszerű növekedési

faktor–1–tengely szerepe 173

Hypothalamus–hypophysis–gonad és hypothalamus–

hypophysis–thyreoidea tengely 176

Betegségek és a gyógyítás. Az inzulinrezisztencia, növeke-

dés elmaradása és az adipocitokinek szerepe az elhízás,

hypertonia, kardiovaszkuláris betegségek felnőttkori kiala-

kulásában. Adipocitokinek szerepe az intrauterin növekedés

elmaradásában és az inzulin rezisztencia kialakulásában ... 176

Kis születési súlyra visszavezethető felnőttkori betegségek... 179

Életmódbeli tanácsok kis súlyú újszülött felnőtteknek 180

Fogalom magyarázatok 182

Irodalomjegyzék 190